

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopis se ne vrača. — Nepravilna pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značajo vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialnem namenu delavstva in namučencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 73 * Maribor, torek, dne 27. junija 1939 * Leto XIV

Kaj je tuje in kaj ni?

Ze leta in leta se vrši oster boj proti delavskemu gibanju. In kaj pravijo? Pravijo, da je socializem tuj nauk, ki ni združljiv z našim nacionalnim bistvom. Tako pravijo nekateri na najbolj desni strani. Da je socializem ali marksizem brezbožen in protiverski, o tem pa pripovedujejo ljudem, ki nimajo umevanja, kaj socializem ali marksizem zahteva in da je to socialnogospodarska veda, katere z dokazi nihče ne more negirati ali ovreči, ker je nastala na podlagi gospodarskih zmot in krivic, ki se z razvojem pojavljajo v človeški družbi bolj in bolj.

Naša nacionalna bitnost je pa demokracija in socialna. Zaradi tega odgovarjajo tudi le ti dve bitnosti civilizaciji našega naroda.

Marks je bil sicer Jud, toda od poglavarja judovske občine proklet in izobčen. Ponazoril je pa resnico. Ali Marks je bil plemenit in je nesebično opozoril človeštvo na grozeče zlo, ne v prid sebi, ne v prid kapitalistom in tudi ne samo proletarcem, ampak človeštvu.

Zato je njegov nauk ne nacionalen, ampak človeški, za vse človeštvo!

Nikdar ne pozabite!

Vrlo se drži naša »Delavska Politika«. Razširila se je med našim delavstvom tako lepo, da lahko res s ponosom gleda na svoj razvoj.

Leto je minilo majnika meseca, odkar jo izdajamo trikrat na teden. Delo in požrtvovalnost sta se izplačala.

Upamo, da se nam bližajo svobodnejši časi, ko bo »Delavska Politika« še več storila. Več in več za naše delavstvo, ki se je pričelo tako resno zavzemati za svoje državljanske pravice.

Delajmo dalje, širimo naš list, da bomo tedaj proti volji vseh naših sovražnikov jednat in kremenit faktor v javnem življenju povsod: v politiki, v socialnih ustanovah in kjer bo še treba.

Delavstvo je velik odstotek jugoslovanskega prebivalstva in ima naravno pravico, ki si jo hoče izvojevati, da reče svojo besedo povsod, kjer je treba.

Zaupniki nam

pripovedujejo

o razpoloženju med delavstvom.

Delavstvo danes nima politične stranke. Ni je, dasi bi bila potrebna. Skoraj ne bi bilo treba omenjati tega dejstva, ker se izraža v delavskih vrstah sploh nezaupanje.

To duhovno razpoloženje med delavstvom se izraža čisto pozitivno. Iz vseh krajev, tudi od tam, kjer doslej nismo imeli močnejših organizacij ali pa sploh ne, se javljajo delavci pri naših svobodnih organizacijah ter vprašujejo, kaj vse to pomeni ter izražajo željo in potrebo, da se pridružijo svobodnemu delavskemu gibanju.

Ta pojav kaže, da je duša našega delavstva zdrava. Delavstvo ima izkušnje, trezno presoja položaj ter se bo trezno pa tudi odločno borilo za svoje temeljne pravice. Temeljne, pravimo, ker so politične in socialne pravice — pravice vsakega človeka.

Sklenitev francosko-turške zveze smatrajo v Rimu kot ponovno kršitev status quo položaja v Sredozemskem morju in za nezdružljivo z angleško-italijanskim velikonočnim sporazumom iz leta 1937.

Mehika je naročila municijo in orožje v Združenih državah.

Vendarle pred zaključkom v Moskvi

Anglija bo pristala na ruske zahteve

Kakor vse kaže se razgovori med Anglijo in Sovjetsko Rusijo v Moskvi vendarle bližajo svojemu zaključku. O tem pričajo poročila iz Londona in izjave ki jih dajejo angleški ministri.

Glavni predmet razprav so jamstva za baltske države. Sovjetska Rusija smatra, da ne gre samo zato, da se zaščitijo te države pred oboroženim na-

padom, ampak da jih je treba zaščititi tudi pred zunanjim gospodarskim pritiskom, Rusiji se mora dati tudi jamstvo, da se iz teh držav ne bo vodila nobena indirektna akcija proti njej. V Moskvi zahtevajo, da se jim prepusti pravica odločitve, kdaj naj se ta jamstva praktično izvajajo, ker smatrajo, da je na vprašanju neodvisnosti baltskih držav Rusija najbolj zainteresi-

rana in more zato tudi najbolj presoditi kdaj bi utegnil nastopiti čas za zaščito neodvisnosti baltskih držav, kakor prepusti Sovjetska Rusija Poljski in Angliji, da sami odločita kdaj bi bilo treba nastopiti radi Gdanska.

V teku pogajanj v Moskvi so ugotovili, da imajo Anglija, Francija in Sovjetska Rusija v sedanjem položaju vse polno skupnih življenjskih interesov.

Demonstracija velesil proti Japonski

Osredotočenje vojnega brodovja Anglije, Francije in Zedinjenih držav v kitajskih vodah.

Tijencinsko vprašanje je stopilo v ozadje, odkar se je pojavilo novo vprašanje v zvezi z zahtevo japonskih generalov, da morajo angleške, francoske in ameriške vojne ladje zapustiti pri-

stanišče Svatov v južni Kini.

To zahtevo japonskih generalov so omenjene tri države odklonile in namestivo odgovoriti z osredotočenjem svojega brodovja v kitajskih vodah.

Ali igra vprašanje prestiža kakšno vlogo v Angliji?

Ponižujoče postopanje z Angleži v Tiencinu.

Ako bi vprašanje prestiža igralo v Angliji kakšno posebno vlogo, potem bi v sedanjem položaju morala Anglija že davno nastopiti v obrambo svojega prestiža z vojaško silo.

Ker pa ne nastopi, mora imeti gotove razloge, o katerih razpravlja švicarska »Die Weltwoche«:

»Ko je Španija v 18. stoletju za časa vladanja Burbonov prišla v neke vrste pozno imperijalistično razvojno fazo, ki ji je dovoljevala, da je kot drugovrstno vrednoto dobila nazaj Neapolj in Parmo v Italiji in ko se ji je posrečilo, da je kolonije tesneje privezala nase, so se poslabšali njeni odnosi z Anglijo. Takrat so Španci poskušali z vsemi sredstvi otežkati trgovanje Angležev z Južno Ameriko. Nekemu angleškemu kapitanu Jenkinsu so celo odrezali ušesa. Razjarjen radi te sramote je skušal kapitan Jenkins, ko se je vrnil domov, vzbuditi jezo Angležev na ta način, da jim je pripovedoval, kako se Španci ustavili njegovo ladjo, jo preiskali in mu potem odrezali ušesa. »V tem trenutku«, je rekel, »sem priporočil svojo dušo bogu, mojo stvar pa sem zaupal

Angliji.« Kljub temu pa tedanji ministrski predsednik Sir Robert Walpole, eden izmed najpomembnejših angleških ministrov, radi te Jenkinsu povzročene sramote na noben način ni hotel pričeti vojne; ne zato, ker bi se bil bal Španije, ampak ker je vedel, da se je tedaj šlo Angliji za mnogo več, namreč za razvitje trgovine z Južno Ameriko, ki je postala kmalu nato ena najpomembnejših aktivnih postavk angleškega gospodarstva. Ako omenjamo to zgodbi- co, ki leži v »zgodovini daleč nazaj, potem radi tega, ker se nam zdi, da je najbolj prikladna, do moremo na njej prikazati, da zna malokatera država tako kot Anglija ločiti med takimi prestižnimi in resničnimi življenjskimi vprašanji. Zato smatramo, da ne gre poklanjati posebne važnosti dogodkom, kot so se odigrali te dni, ko so častiti angleški žentlemen v Tiencinu doživeli ponižanje na ta način, da so jih japonski častniki prisilili, da so se morali vselej, kadar so odšli iz mednarodne koncesije ali pa se vrnili v njo, do golega sleči pred očmi začudenih Kitajcev.«

Nemčija in Arabci

Gospodarski odposlanec arabskega kralja Sauda v Berlinu.

V Berlinu se je mudil pretekli teden Khalid el Hud, odposlanec arabskega kralja Sauda in njegov gospodarski svetovalec. Khalid el Hud je bil sprejet tudi od Hitlerja v Berchtesgadenu. — V zvezi s tem obiskom so nastale razne govornice, ki jih je sedaj razpršil sam Khalid el Hud. Izjavil je, da njegov prihod v Nemčijo predstavlja samo vljud-

nostni poset, da vrne obisk, ki ga je napravil pri Saudu nemški odposlanec, razen tega pa je prišel, da konzultira neke nemške zdravnike, ker se čuti bolan. Možno je doma iz Tripolisa (Libije), kjer se je svojčas boril proti Italijanom in bil od italijanskega vojaškega sodišča v odsotnosti obsojen na smrt. Je pa tudi odločen prijatelj Angležev.

Denar iz inozemstva za madžarske fašiste

Madžarski fašist priznava.

Na Madžarskem se politični dogodki razvijajo nekam zanimivo. Očividno gre za oblast. Da bi se vlada ognila odločilni borbi, se skuša približati Berlinu in Rimu. Zanimiva je izjava fašističnega voditelja, ki je v petek izjavil v zbornici na očitek glede tujega denarja, da

se je z nekim dunajskim bančnim zavodom skušal pogajati za kredit pol drugega milijona pengov (15 milijonov dinarjev). Interpelacija je bila stavljen, ker so v Švici neznanci pokupili madžarske bankovce in je iz tiska posneti, v kakšen namen se je denar rabil.

Novi predsednik zemljoradniške stranke

Po smrti uglednega predsednika zemljoradniške stranke Joce Jovanovića postane po želji pokojnega predsednik stranke dr. Milan Gavrilović, ki je bil rojen 1882 v Beogradu. Služil je v zunanjem ministrstvu in bil v poslaništvih v Londonu, Atenah, Berlinu in Rimu, na kar je bil vpokojen. Spada med najdelavnejše člane stranke s treznim pogledom na politiko in je po prepričanju demokrat.

Dr. Laza Marković — v JRZ

Listi v Beogradu pišejo, da se je dr. Laza Marković, doslej član radikalne stranke, čije prvak je Aca Stanojević, odločil, da vstopi z nekaterimi sovjetimi ožjimi prijatelji v JRZ. Dr. Laza Marković je baje stavljal predlog srbskim radikalom, da se definitivno pridružijo JRZ. Aca Stanojević in Miša Trifunović sta predlog odbila. Dr. Laza Marković, ki je igral kot eksponent srbske radikalne stranke precejšnjo vlogo v združenju opoziciji, pa pravi, da je po izključitvi dr. Stojadinovića odstranjen na sleherni zapreka za združitve radikalne stranke z JRZ.

O tem preokretu dr. Laze Markovića se je že dolgo govorilo. Osebnost nam je znano, da je dr. Laza Marković po padcu Stojadinovićevega režima med drugim izjavljati tudi to, da je za reparacije tistih stvari, ki se tičejo svobodnega delavskega gibanja.

Pozneje o tem nismo ničesar več čuli, zato smo tem bolj radovedni, kaj bo rekel dr. Laza Marković sedaj, ko bo menjal pozicije, ako so vesti, ki se širijo, točne.

Amnestija v Franciji radi stavke

V francoski zbornici je bil izglasovan zakon o pomilostitvi vse »krivde«, ki je bila izvršena ob splošni stavki dne 30. novembra lani. Proti temu zakonu so glasovali socialisti in komunisti.

Čeprav vse zahteve delavskega razreda niso izpolnjene — zaradi tega odklonitev glasovanja delavskih strank — je vendar ta zakon velik uspeh delavskega gibanja. Braniti svojo neodvisnost pred vsako propagando, ki ne izključuje vestne vršitve narodne dolžnosti, je gibanju uspelo, da je izvojevalo veliko zmago. Ista vlada, ki je izrekla kazni, je morala priznati njih — neopravičenost.

Bombni atentat v Londonu. V Londonu se je v soboto, dne 24. junija dogodilo šest bombnih atentatov. Ranjenih je bilo 21 ljudi. Bombe so eksplodirale na najrazličnejših krajih mesta. Atentate vrše irski teroristi. Irska vlada je sedaj prepovedala organizacijo irske republikanske armade, ki jo je proglasila za teroristično organizacijo.

Nova naredba o sladkorju

Za kristalni sladkor, je carina odpravljena, za kockasti znižana.

V smislu pooblastila v finančnem zakonu 1939-40 je bila 17. junija 1939 izdana naredba o odpravi carine na kristalni sladkor, znižana pa na sladkor v kockah.

Naredba pravi:

Državnima tovarnoma na Čukarici in Belju se dovoli, da uvozi za porabo v državi carine prosto 5.720.000 kg kristalnega sladkorja in 287.000 kg sladkorja v kockah po znižani carini.

Minister financ ima pooblastilo, da sme za nabavo takega sladkorja za porabo v državi pod istimi pogoji poobla-

stit za uvoz sladkorja posamezne druge domače uvoznike, vendar za uvoz največ 6 milijonov sladkorja.

Za ta sladkor se ne bo plačevala državna trošarina in skupni davek na poslovni promet pri uvozu, marveč šele v svobodnih trošarinskih mestih in sicer v znesku kakor za domači sladkor.

Podrobnejša navodila izda minister financ.

Naredba je stopila v veljavo z dnem objavljenja v »Službenih Novinah« in traja nje veljavnost od tega dne tri mesece dalje.

O nadmoči Nemčije v zraku

Angleški list »Daily Telegraph« piše o stanju angleške oborožitve v zraku in o tem kaj je še potrebno:

»Program, ki je bil postavljen leta 1935. in pred dvema leti izveden, je predvideval, da mora imeti Anglija 1500 letal sposobnih za prvo linijo. Ko je bil v marcu izvršen program za l. 1936., se je zvišalo število letal za prvo linijo na 1750, pri čemer se je odredilo, da morajo vse armadne enice biti opremljene z najpopolnejšimi letali. Program iz l. 1938., ki bo dovršen v l. 1940., predvideva, da bo moralo znašati število letal za prvo linijo 3000, od katerih jih bo moralo biti stacioniranih v Angliji 2370; v teh številkah pa niso všteta letala vojne mornarice. Razen teh letal razpolaga Anglija še z velikimi rezervami. Kakšno je sedaj razmerje, ako primerjamo število letal, ki jih poseduje Anglija s številom letal, ki jih poseduje

Nemčija? Nemčija je imela leta 1935. 2500 do 3000 letal prve linije, Anglija 1750, l. 1940. pa jih bo imela 2370. — V koliko se je letalska sila Nemčije od l. 1938. povečala in kakšna bo njena letalska sila l. 1940? Do pred kratkim je bila proizvodnja letal v Nemčiji znatno večja kot v Angliji. Četudi ni več tako velikega nesorazmerja, ako primerjamo letalske sile obeh držav, pa je vendar nujno, da Anglija svoj program iz l. 1938. razširi. Za prvo linijo ima Anglija sprči razširitve njene fronte premalo letal. Število njenih eskader se je dvignilo od 123 na 125. Sedaj, ko smo uspešno prebrodili vse zapreke v proizvodnji, bi bilo nespametno, ako bi tega uspeha ne izkoristili do konca. — Tudi, ako bi se stvari zasukale tako, da bi ne bilo treba uporabljati bojnih letal, bi bil denar izdan v te svrhe plodonosno naložen.«

Proizvodnja v Sovjetski Rusiji v primeri z drugimi državami

Molotov: »Morali bomo še veliko, zelo veliko delati.«

Na zadnjem kongresu komunistične stranke v Moskvi je govoril V. M. Molotov o gospodarskem položaju Sovjetske Rusije. Rekel je: »V USSR je sicer vzpostavljen socializem, toda samo v glavnih obrisih. Morali bomo še veliko, zelo veliko delati, da bomo USSR oskrbeli z vsem potrebnim, da bomo našo državo ne samo v tehničnem, ampak tudi v gospodarskem pogledu dvignili na tako stopnjo, da ne samo ne bo zaostajala za najnaprednejšimi kapita-

lističnimi državami, ampak jih znatno presegle. Mi smo stopili v novo razvojno perijodo počasnega prehoda iz socializma v komunizem. Zunanji znak tega prehoda v komunizem je preoblika vseh proizvodov, od česar pa smo še zelo oddaljeni.«

Nato je navedel številke o proizvodnji v najvažnejših industrijskih panogah v USSR in v drugih državah na glavo prebivalca:

		USSR	USA	Nemčija	Anglija	Francija	Japonska
Nlekt. tok	KW	215	1160	735	608	940	421
Surovo železo	kg	86	292	274	183	189	30
Jeklo	kg	105	397	291	279	188	62
Premog	kg	757	3429	3313	5165	1065	643
Cement	kg	32	156	173	154	86	60
Bombarževske tkanine	m	16	58		60	31	57
Volnene tkanine	m	0,6	2,8		7,4		
Usnjene rokavice	par	1	2,6	1,1	2,2		
Papir	kg	5	48	42	42	23	8
Sladkor	kg	14	12	29	8	21	17
Milo	kg	3	12	7	11	10	

Zedinjene države so dale velik kredit 500 milijonov dolarjev južno ameriškim državam, da bodo lahko naročale v Zedinjenih državah, ne pa v drugih.

Davek na vojne dobičke v Angliji. Angleška vlada je izdelala načrt zakona, ki predvideva obdavčenje vojnih dobičkov do višine 60 odstotkov.

Doma in po svetu

Prihodnja številka našega lista bo izšla radi praznikov v petek, dne 1. julija.

Minister socialne politike Rajaković v Ženevi. Minister Rajaković je odpotoval na konferenco mednarodnega urada dela v Ženevi. Kot delavsko delegacijo priznava mednarodni urad dela svobodne delavske strokovne organizacije. O tem je tudi razpravljala delavske delegacije v Ženevi.

Jugočelik d. d. je oproščen vseh davščin, carin in trošarin. Jugočelik d. d. je delniška družba za izkoriščanje naših rudnih bogastev v Bosni in ustanavljanje težke industrije, v kolikor se gotova podjetja že ne nahajajo v njenem sklopu. Tej delniški družbi, v kateri je udeležena država z znatnim delom delniškega kapitala, je ministrski svet na podlagi pooblastil v finančnem zakonu podelil oprostitve od plačevanja vseh davkov, samoupravnih doklad, carin, trošarin in taks.

Angleški kralj in kraljica sta se vrnila po več tedenski odsotnosti z obiska v Kanadi in Zedinjenih državah nazaj v Anglijo.

Predstavniki angleškega vladinega poročevalskega urada je postal 63letni Ear of Perth; njegovo pravo ime je Eric Drumond in je bil nekdanji tajnik Društva zveze narodov v Ženevi.

Angleška kulturna propaganda v inozemstvu. Za angleško propagando v inozemstvu skrbi British Council, ki vzdržuje v inozemstvu kulturne ustanove, prireja jezikovne tečaje, gledališke predstave, umetniške razstave in predavanja. Ako pridejo tuji gostje v London, potem so banketi, ki jih prireja British Council najprimernejši za sklepanje poznanstev s privatniki ali predstavniki angleškega javnega življenja. Med tem ko so nekdo hodili na predavalne turnee v inozemstvo samo umetniki in učenjaki, pošilja British Council zadnje čase tudi admirale v balkanske in baltičke države, ki drže predavanja o pomorski strategiji itd.

Prepir radi zlata, ki ga je izročila Nemčiji Banka za mednarodna plačila v Ženevi. Banka za mednarodna plačila v Ženevi je izročila Nemčiji zlato, ki je pripadalo nekdanji Čehoslovaški republiki in je bilo sedaj hranjeno v tresorjih banke. Radi tega je bila stavljena interpelacija v angleškem parlamentu, na katero je odgovoril zakladni minister John Simon. Le-ta je izjavil, da angleška vlada zadevo obžaluje, da je pa ne zadene nobena krivda, ker je Banka za mednarodna plačila v Švici ustanovila Društva narodov z lastnim statutom. Sedaj načelnika »Daily Herald« to vprašanje znova in trdi, da je francoska vlada vlada opozorila angleško vlado na ta češki zlati zaklad in predlagala, da naj zastopnik angleške narodne banke Montagu Norman glasuje s francosko delegacijo proti nemškemu predlogu za izročitev tega zlatega zaklada. Angleška vlada pa je na ta poziv odgovorila, da tega ne more storiti, ker v to ni upravičena. Angleška narodna banka je namreč neodvisna od države. Nadalje trdi omenjeni list, da je bilo Nemčiji izročenih ne šest, ampak celih deset milijonov funtov šterlingov zlata.

Ubil se je na vožnji z avtomobilom v Soteski pri Bohinjski Bistrici akademik Boris Jenko, znan posebno med športniki. Nepojmljivo je, da se je to zgodilo že več nesreč, odkar so cesto modernizirali in preložili.

Slake vreme v Dalmaciji. V Dalmaciji je do poslednjega časa vladalo silno deževno vre-

me, kakor ga ne pomnijo niti najstarejši ljudje. Zartfujajo, da doli ni bilo nič boljše kot pri nas. Šele sedaj se obeta izboljšanje vremena. Deževno vreme ni dobro vplivalo na trto. V času pa, ko je trta cvetela, je vladala po vsej Dalmaciji taka burja, da je pokončala cvetje, vsled tega bo letos slabo za vino.

Ženske ponovno natakariče v Nemčiji. V letu 1933 je izšla naredba, s katero je bilo odrejeno, da se smejo v gostilniških obratih namočiti samo še natakarije, dočim morajo natakarije te službe zapustiti. Deloma se je to naredbo utemeljevalo z moralnimi pomisleki, deloma pa tudi s tem, da je žena predvsem zato tu, da boji mati. Ker pa je v zadnjem času nastopilo pomanjkanje moške delovne sile, je vlada naredbo iz leta 1933 preklcala in izdala novo, ki določa, da je odredi dovoljenje za zaposlitev ženske delovne sile v gostilniških obratih samo v izrednih upravičenih primerih.

Prepoved vsiljevanja predmetov, ki jih kupci ne mara. Nemški komisar za nadzorstvo cen je izdal navodilo podrejenim oblastem, v katerem pravi, da opazi, da nekateri trgovci izrabljajo pomanjkanje kave, masla, sadja in sočivja in prodajajo te stvari svojim odjemalcem samo tedaj, ako ti odjemalci kupijo tudi take predmete, ki jih ali sploh ne rabijo ali pa lahko izhajajo tudi brez njih. Trgovci, ki bi to počeli še nadalje bodo kaznovani.

Manjših zemljiških posestev kakor 15 ha v Nemčiji ne bo smelo biti. Do te veličine se morajo zemljišča združiti. Kdor bi se odredbi upiral, bo razlaščen in bodo ta zemljišča opravljali kolektivno. Združena zemljišča bodo dedna. Tako naredbo je izdal Göring.

Lan v Nemčiji se sme porabljati samo za tkanine, ki so namenjene za izvoz. Kdor se ne bi ravnal po tej odredbi, se mu more prepovedati delo.

Nemčija kupuje riž v Braziliji. Iz Berlina poročajo, da se nemška vlada pogaja z braziljanskimi trdkami glede nakupa 60.000 ton riža.

Luč, ki ne prodira skozi okna. Za slučaj letalskega napada v nočnih urah je predvidena zatemnitev mest in večjih krajev ter mora prebivalstvo skrbeti za to, da ali luč ugaši, ali pa okna zastre in to v taki meri, da ne pade skozi okno niti žarek svetlobe, ki bi omogočil letalom, da najdejo cilj. V Angliji so delali sedaj poskuse, kako napraviti luč za steklenimi okni v tovarnah za vedno nevidno za okolico. Okna v tovarnah so prevlekli z neke vrste modrim lakom, v tovarni pa so prižgali električne žarnice, napravljene iz stekla oranžne barve. Modra in oranžna barva sta komplementarni barvi, kot sta komplementarni barvi rdeča in zelena. To se pravi: z modro barvo prevlečeno steklo ne prepušča nobene luči oranžne barve in obratno, kot na primer rdeče pobarvano steklo ne prepušča zelene barve. Skozi modro prevlečeno okno lahko prodira dnevna svetloba v izmeri 75 odstotkov, iz notranjosti tovarne pa ne more prodreti svetloba električnih žarnic oranžne barve na prosto. Poskusi so pokazali, da je objekt tovarne ostal popolnoma neviden za letala ne samo v višini tisoč metrov, ampak celo v višini 150 metrov, četudi okna niso bila zastra.

Velika proslava kosovske bitke bo na Vidov dan na Kosovem

Na Kosovem so pred 550 leti Turki premagali srbsko vojsko, ki se je borila pod poveljstvom Lazarja in Vuka. Zmaga se je že nagibala na srbsko stran, ko je Miloš Obilić zabodel v sotoru samega sultana Murata. Toda to je Turke tako razkačilo, da so s poslednjimi silami odločili zmago v svojo korist. Na Kosovem polju bodo v spomin na to žalostno obletnico, ki so ji sledila stoletja boja za svobodo srbskega naroda, proslavili z velikimi svečanostmi. Nastopila bo tudi vojska, ki bo ponovila usodno bitko.

C. Nordhoff in J. N. Hall:

HURIKAN

Bilo je popoldne četrtega dne po viharju; Tavi in jaz sva se vrnila z zunanjega obrežja nazaj v taborišče. V teh težkih dneh smo pred vsem iskali mrtve. Na srečo jih je morje večinoma odplavilo, toda kakšnih dvajset ali trideset smo jih pa vendarle pobrali med podrtjimi; Tavi, Kauka, Farani in jaz smo jih pokopavali. Našli pa nismo samo mrtvih trupel ljudi, tudi poginule prašiče, pse, mačke in kokoši smo morali zakopati v pesku, da jih preživeli niso več videli. Končno smo bili z žalostnim delom gotovi.

Trupla gospe de Laage nismo našli: popoldne tistega dne, o katerem sem vam pripovedoval, mi je rekel Tavi, da ga tudi nikdar ne bomo.

»Bolje je, da vam povem, doktor,« je prišel, »Hotel sem vam to prihraniti, toda gotovo vas bodo o tem spraševali, kadar boste prišli na Tahiti.«

Naglo sem okrenil glavo proti njemu. Vsedel se je na deblo neke izkoreninjene palme in me prosil, da sedem poleg njega. »Ostali ni treba, da bi vedeli,« je nadaljeval zaskrbljen. »Zlasti moja nečakinja ni treba, da bi čula. Bojim se, da bi bila ob pamet, ako bi zvedela to, kar vam nameravam sedaj povedati.

Ko ste bili Vi in Marunga v zapogi čolna... saj veste, ko se je rodil Hitijin otrok, je odneslo drugega izmed obeh purau dreves. Velik val ga je podr-

in odplavil s seboj v laguno. Potem ga je zakril dež mojim očem, da ga nisem videl, dokler ni priplaval na valovih mimo nas, na razdaljo komaj deset metrov od zadnjega dela našega čolna. Tok ga je gnal naravnost proti prelivu. In na drevesu... gospo de Laage.«

»Gospa de Laage! Moj Bog!« sem vzkliknil in prebledel. »Ne, Tavi, to ni mogoče. Bila je vendar v cerkvi; tam sem jo bil pustil!«

Tavi je odmajal z glavo. »Že mogoče, in vendar sem jo videl, da jo je neslo z drevesom vred. Videl sem popolnoma natančno, ko je drevo šinilo mimo našega čolna. Na sebi je imela rdečo obleko... ali se spominjate? Po tem sem jo spoznal. Terangi, njegova žena in njegov otrok so se tudi oklepali tega drevesa. Natančno vem; nikakor se ne motim. Poznam Terangija. Ni bil tako neumen, da bi bil ostal v cerkvi. Gotovo je spravil svojo ženo in otroka tja, kjer je imel največ upanja, da ju bo rešil.«

»Ali so bili še kateri drugi ljudje na drevesu?« sem vprašal.

»Da, najmanj pet ali šest. Nekateri veje so močele iz vode in njih so se oklepali ljudje... Eden izmed njih je bil Marungin brat, toda ona ne sme tega zvedeti. Odplavilo jih je na odprto morje, to je gotovo in tamka so utonili. Tavi je vstal. »Tako, povedal sem vam,« je nadaljeval, »sedaj pa ne govoriva več o tem.«

Poneči, ko so ostali že davno spali, sem jaz še vedno bdel. Lahko si mislite, kako odvrten se mi je takrat zdel otok, in kako resno sem se bavil z mi-

slijo, da za vedno zapustim Tuamote. Kauka ima najbrž prav, sem razmišljal dalje, prav malo je bilo verjetnosti, da bi bila mogla Katopua kljubovati takemu viharju. Kdaj smemo upati, da bo priplula kakšna druga ladja do nas? Vlada bo kmalu dobila obvestilo o hurikanu in bo poslala ladjo na poizvedovanje. Toda pred dvema ali tremi meseci se bo to težko zgodilo — in ta čas se mi je zdel kot cela večnost.

Tembolj me je presenetilo Tavijevo zadržanje: on je bil odločen ostati na Manukuri in stari Kauka tudi. Polinezijec se oklepa svoje domovine, pa naj se zgodi karkoli. Dokler stoji vsaj še ena sama palma in čuti nekoliko peska pod svojimi nogami, je ne zapusti. Samo smrt ga lahko odtrga od domovine svojih prednikov.

Prepričan sem bil, da so prebivalci naših treh zasilnih koč edini, ki so preživeli katastrofo. Nismo pa imeli ne kanujev, niti pomožnih sredstev, da bi si bili mogli zgraditi nove čolne. S tem nam je bilo onemogočeno, da bi bili preiskali ostale otočke. Nalazili smo pustili vstajati cele stebre dima proti nebu, da bi jih opazili na Motu Tongi, toda od tam nismo dobili odgovora. Pred hurikanom smo videli z Manukure vrhove palm na Motu Tongi, sedaj pa na vsem daljnem obzorju ni bilo videti ničesar več. Četudi so kanuji na jadra dospeli do cilja, je bilo računati s tem, da so vsi ljudi, ki so se rešili tja, zgubili življenje. Na še dalje od nas ležeči otok Motu Atejo, kjer ni tedaj nihče prebival, sploh nisem pomislil... (Dalje prihodnjič)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Kakšna je dandanes zaščita rudarjeve mezde?

Kakor se je samo od zadnjega našega predavanja o socialni zakonodaji v Trbovljah v svetu že marsikaj korenito spremenilo, tako smo dobili tudi glede zaščite rudarjeve mezde in s tem vsega rudarskega življenja samo v zadnjem letu velike spremembe. Dobili smo nov § 219 obrtnega zakona za rudarje glede mezde v bolezni, novo naredbo o brezposelnosti podporni rudarjev in tudi spremembo glede zaščite mezde v rubežu. Vse to gotovo zadeva prav vsako rudarsko rodino. Zato se bo vršilo v četrtek, dne 29. t. m. ob 9. uri dopoldne v »Delavskem domu« predavanje o najnovejši socialni zakonodaji predvsem o teh vprašanjih in v kolikor bo dopuščal čas še o drugih socialnih političnih novotah letošnjega finančnega zakona, ki je stopil v veljavo s 1. aprilom t. l. Upamo torej, da se bodo udeležili predavanja prav do zadnjega vsi rudarji, ki jim je mar njihova usoda in tudi žene, nositeljice rudarskega gospodinjstva.

Predavata ss. dr. Avg. Reisman in urednik Viktor Eržen iz Maribora.

Težko rudarjem. Kakor znano more rudar, ki je član bratovske skladnice, ako postane brezposeln, varovati svoje pravice do starostnega zavarovanja največ polovico toliko časa kolikor ima vplačanih članskih let. Po preteku te dobe pravica starostnega zavarovanja ugasne. Dogodi se pa tudi, da je reducirani rudar ponovno pozvan v službo. Ako je medtem dobil kje drugod kakšno novo zaposlitev, to zaposlitev odpove in se javi pri rudniku na delo. Toda rudnik ga sprejme samo pod pogojem, ako zdravnik bratovske skladnice izjavi, da je dobičnik za delo sposoben. Ako zdravnik bratovske skladnice odloči drugače, ostane tak človek brez dela. S tem je ob poslednjem nado, da bi kot reduciranec še kdaj dobil delo pri rudniku. Njegova leta, ki jih je vplačal pri bratovski skladnici, so zgubljena, zgubljena pa tudi vsa doplačila, s katerimi je varoval svoje pravice, vrhu vsega se naide tak človek še na cesti, ker je odpovedal službo, ki jo je medtem dobil in je mesto med tem seveda zasedel drugi. Bilo bi dobro, ako bi TPD ali pa podijeje Dukić vsakega reducirane rudarja, ki ga pozove ponovno v službo, opozorilo na to, da naj ne odpoveduje dela, ki ga je morda medtem dobil kje izven rudnika, dokler nima zdravniškega izvida, potem pa, da TPD ali podijeje Dukić počaka, dokler ne poteče 14-dnevna odpovedna doba, ko lahko delavec, ki je ponovno sprejet pri rudniku, izstopi iz dela, ki se ga je oprijel potem, ko je bil reduciran. Pravilno bi bilo pa tudi to, da bi se sklenil dogovor glede prenosa članskih pravic pri bratovski skladnici na splošno delavsko starostno zavarovanje, in sicer v vseh tistih slučajih, ko reducirani rudar ne dobi več službe pri rudniku in postane delavec, za katerega velja splošno delavsko starostno zavarovanje.

ZAGORJE OB SAVI

Ugotovili smo, da ima v naši dolini izmed vseh večjih časopisov največ naročnikov naša »Delavska Politika«. K temu vsekakor pripomorejo resnična, pestra in vsestranska poročila lista.

Prevzem gostilne. 1. julija t. l. prevzame v našem Müllerjevo restavracijo v Zagorju mesar in gostilničar dr. Dolanc Leopold. Priporoča se za obilen obisk.

HRASTNIK

V nedeljo vsi v Hrastnik

na proslavo 15 letnice »Vzajemnosti«

1. in 2. julija proslavi del. kulturno društvo »Vzajemnost« Hrastnik 15. letnico delovanja pevskega zbora bivše »Svobode« in naslednice »Vzajemnosti« s tem-le sporedom:

1. Na predvečer, t. j. 1. julija ob 20. uri opereta »Erika«; 2. dne 2. julija sprejem gostov pri jutranjih vlakih; 3. slavnostni sprevod od postaje do Delavskega doma; 4. ob 10. uri slavnostni in pozdravni govori; 5. razhod — kosilo; 6. ogled rudnika; 7. ob 14. uri vaje združenih zborov; 8. ob 16. uri slavnostni koncert. — Po koncertu prosta zabava, pri kateri sodeluje »Rudarska godba«. — Glavni odbor zveze »Vzajemnosti« prosi vsa društva in posamezne člane, posebno tiste, ki so bliže Hrastnika, da obiščejo to veliko kulturno in glasbeno prireditev. Zvezo »Vzajemnost« bo zastopal prof. s. Favai.

Gasilska četa steklarjev si boče nabaviti novi resilni avto, ki je potreben za naš kraj, ker stari ni več sposoben za prevoz. Sedanji avtomobil je namreč tako zdelan, da je za bolnika prevoz prava muka. Nabavi novega avta pa se nekateri protivijo, zlasti nabiralni akciji, ki je zamišljena tako, da bi vsak delavec plačal štiri dinarje na mesec skozi šest mesecev. Kar bi bilo več, bi plačala gasilska četa sama in to okroglo petdeset tisoč dinarjev, dočim bi vsi ostali prispevali 18.000 din. Četudi je delavcem trda za denar, pa mislimo, da bi se vendarle ne smeli premišljati žrtvovati v ta namen. Vsakdo si prečita te vrste in uvidel bo, da bo, če ne že sebi, pa drugim plašal bol, ker ima vsak, ki je plačal prvi obrok štirih dinarjev, v slučaju, če okrožni urad ali zdravnik ne prizna prevoza z avtom, pravico do prevoza za plačilo bencina in soferja. Avto se ne bo uporabljal za druge svrhe, kakor nekateri to napačno tolmačijo, temveč samo v reševalne svrhe. Zato pozdravljamo to zamisel gasilske čete steklarjev in ji želimo uspeh. Več delavcev.

RUŠE

Pritožbi radi podaritve občinskega zemljišča resko načelstvo ni ugodilo.

MARIBOR

še o ustavitvi obrata Schonsky. Zadnjič smo poročali o odpustu delavstva v tekstilni tovarni Schonsky. Odpušeni so bili po večini vsi delavci, le nekaj profesionalistov še ni dobilo odpovedi. Kakor pa zvešmo, se tvrdka Schonsky baje še vedno trudi, da bi dobila na razpolago potrebno prejo in bi v tem slučaju baje nadaljevala z obratom v tkalnici. Radi tega tudi tvrdka še ni prodala vseh tovarniških objektov mestni občini oz. mestnim podjetjem. Velike težave za obstoj tvrdke in nadaljevanja obratovanja so nastale tudi radi tega, ker je moral oditi solastnik podjetja g. Polak, in ki se je baje zelo trudil, da bi vsaj del tovarne še naprej obratoval. Glede naše pripombe, da se s tem, ker se izvažajo stroji iz države, nekako obidejo devizni predpisi, pa se nam poroča, da ta naša trditve ni utemeljena, ker mora tvrdka položiti za izvožene stroje angleške funt šterlinge pri Narodni banki. — V interesu odpuščene delavstva je, da se obnovi obrat, bodisi, da to stori sedanja tvrdka ali pa kak nov podjetnik, da bi na ta način prišlo do zaposlitve vsaj del odpuščene delavstva, ki bo sicer s svojimi družinami radi brezdelja trpelo pomanjkanje. Kaj se bo v tem pogledu ukrenilo, bodisi s strani podjetja, bodisi s strani merodajnih oblasti, bo pokazala bodočnost.

Brzovljaki proti Splitu in Sušaku so sedaj polni. Tako, da morajo v Mariboru razdeliti garnituro brzovlak, ki pride preko meje, v dva dela. V čeških vozovih pa letos ni najti Čehov, ampak same Nemce. Čehi zavračajo ne morejo iz protektorata, ker se še ni urejeno vprašanje kliringa. Nemci, ki pridejo čez mejo, namreč ne nosijo s seboj denarja, ampak samo čeke, ki jih potem hotelirji dobijo izplačane v kliringu potom Narodne banke. Postoja pa tudi dogovori, da morajo Nemci v celoti izbrati kvoto, ki je dogovorjena in določena v tem letu za letovanje nemških državljanov pri nas, ker bi sicer neizbrani znesek zapadel v naš prid. Zato skrbje v Nemčiji, da gredo zlasti višji uradniki v državnih službah na Jadran na odmor in jih v tem slučaju kar dirigirajo. Na ta način bo Dalmacija, ki živi od tujkega prometa, lahko prebrodila težavne čase.

JESENICE

Iz sej občinskega odbora

Občinski odbor je osvojil predlog odbornika SDL ter izvolil v svrhu priprav za ustanovitev narodno-obrambenega odbora iz svoje srede šest odbornikov, in to iz vsakega kluba po dva. Ta šestorica je imela ob sodelovanju obč. tajnika nekaj sej in je nameravala tudi že sklicati sestanek društev, ki pa je moral odpasti. Namesto tega se je vršila le seja šestorice, ki je sklenila, da pripravi do naslednje seje gradivo za drugačen način dela. Ta seja je bila sklicana, dva občinska odbornika in obč. tajnik pa so izostali, ne da bi bili navedli zakaj.

Dne 9. junija se je vršila izredna seja občinskega odbora z edino točko dnevnega reda: sprejem ustanove ameriškega Slovence in jeseniškega rojaka dr. Košmerlja in dogovor glede ustanovne listine. Ta dnevni red je bil izvršen, dr. Košmerlj pa, ki je namenil ustanovo v znesku din 100.000 občinskim revežem v bodočem zavetščem, je bil soglasno izvoljen za častnega občana.

Redna seja obč. odbora se je vršila na to dne 16. junija z navadnim dnevnim redom poročanja zapisnikov, blaginjskih poročil, odobritve računov in kreditov, sklepanja o javnih delih in osebnih zadevah. K seji je prišla odbornik SDL zahtevalo, da pojasnita zastopnika Bertonec in župnik Krašna, zakaj sta molče prenehala sodelovati v odboru šestorice in se kratko malo otrsela mandata, ki jima ga je dal občinski odbor. Župan je to zahtevo prebral in naznanil, da bo Bertonec pojasnjeval svoje ravnanje ob koncu seje.

Po odpravi vseh rednih točk dnevnega reda, večinoma z večino glasov, deloma pa tudi soglasno, je razložil Bertonec tihi odhod zastopnikov iz odbora šestorice, s katerim je bila te šestorici odtržena možnost nadaljnega dela in priprave, približno tako, da je on to storil, ker se je izkazalo, da so se vmešale v priprave druge osebe, ki jih ni nihče pooblastil in ki so izdale že nekakšno proklamacijo. Zato je mislil, da nima nobenega razloga več sodelovati. Podobno je župnik Krašna utemeljil svoj izostanek, toda še s pristavkom, da je bil užaljen zaradi umešavanja drugih oseb in da k zadnji seji ni bil povabljen, torej ni mogel priti, četudi ne bi bil užaljen. Zakaj je sočasno izostal tudi obč. tajnik, ki je izvršil sklicavanje seje, je ostalo nepovedano.

Nato je župan sklenil sejo.

Kar z resnico na dan! Uredništvo naprošamo, da objavi ta-le sestavek: Jeseniški list »Na mejah« se približuje pasjim dnevom. Že v št. 12 z dne 15. junija je namreč objavil s konzorcionalno resničoljubnostjo velevažne sestavek pod naslovom »Odpušeni zaupnik in tožbe«. Povod za sestavek mu je prošnja odpuščeni zaupnikov na občino Jesenice in Koroska Bela za podporo v svrhu pokritja stroškov zadnje pravde, gradivo za sestavek pa si je konzorcij pribavil pri okolnosti, da je prešla uprava delavske zbornice v roke našega delavstva, na pr. bivšega župnika Križmana.

Po navedenem sestavku posnemamo, da so akti, ki so se nagromadili o tej zadevi, silno zanimivi. Bivša, razkričano »brezvestna« uprava DZ se je sicer branila plačevati stroške pravih odpuščeni zaupnikov, kajti »sleheni« poznavalec zakonodaje o delokrogu obratnih zaupnikov ne mora dobiti vtis, da bi se dal marsikak tisočak že v začetku obrniti v prid brezposelnim delavcem na Jesenicah, toda v dobri

Poletni delovni čas v mariborskih trgovinah bo uveden s 1. julijem in sicer od 7.45. do 12. ure in od 15. do 19. ure. Ta delovni čas bo v veljavi samo dva meseca in bodo s 1. septembrom trgovine zopet odprte kakor doslej. Trgovski nameščenci smatrajo, da je uvedba poletnega delovnega časa šele s 1. julijem in samo za dva meseca nekoliko prekratka doba, saj imajo vendar v nekaterih uradih in obratih v poletnem času uveden nedeljni delovni čas, toda že s 1. majem, oziroma junijem, kar traja do meseca oktobra.

Telefonske kable so pričeli polagati po mestu. Verjetno, da bodo sedaj tudi kmalu popravili asfalt na hodnikih, ki je razkopan, odkar so kopali požadavne kanale in jake.

Koncert v parku bo v torek, dne 27. junija od pol 21. do 22. ure. Igra godba Glasbenega društva želez. delavcev in uslužbencev pod podstvom kapelnika g. M. Schönherria.

75 dijakov je položilo končni izpit na tukajšnji realni gimnaziji in sicer 34 dijakin in 41 dijakov. Zavrženih je bilo za en mesec 9 dijakov in 3 dijakinje, za eno leto pa 6 dijakov in 5 dijakinje.

Polovico tovarnega vlaka so te dni zadržali tihotapci v košaškem predoru. Na vlaku, ki je prihajal iz Špilja proti Mariboru, so najbrže imeli skrito razno vtihotapljeno blago. Da bi ga iztovorili, so pri predoru v Košakih zavili zadnje vagon, radi česar se je vlak pretrgal in je v predoru ostalo nekaj vagonov, dočim je lokomotiva s prvimi vagoni odpeljala v Maribor, kjer so jo zadržali Drzne tihotapce zasledujejo sedaj obmejni organi.

Redna seja pododbora zveze strojnikov in kurjačev se bo vršila v nedeljo, dne 2. julija ob 9. uri don. v Delavski zbornici. Poročal bo tov. Roner Alojz. Priditel Odbor.

Vrtno veselico priredi Prvo godbeno društvo tekstilnih delavcev in nameščencev dne 2. julija v gostilni Mraz v Studencih. Vabimo vse prijatelje godbe in druga delavska društva. Za prijetno zabavo in postrežbo je preskrbljeno. Začetek ob 15. uri. Vstop prost. Odbor.

veri, da je zastopnik zaupnikov vedel, da gredo stroški na račun vsega delavstva v Sloveniji in da bodo zaupniki zmagali, se je dala pregovoriti in je obljubila prevzeti pravne stroške. Ko pa se je obrnilo pravljenje v prilogo podjetja, se je začela spet braniti, in — glej — zdajci ji je skočila na vrat odvetniška zbornica in prisilila upravo DZ k plačilu zneskov, ki gredo v težke tisočake. »Na mejah« obljubljajo še to, da bodo v odločkah (!) z žarko resnico posvetili v te »predale«.

Pravni zastopnik, ki ni imenovan, temveč samo pobožno nakazan, se bo že sam branil, če misli, da je tega treba. Kdo so pa tisti zaupniki, je po številu in osebah znano vsemu revirju. In za te nam gre, ko omenjamo gornji plemeniti sestavek. Veseli nas, da obetajo »Na mejah« še nadaljnje odločke, zakaj to nam daje priložnost, da ponudimo listu nekaj medroslovnih podatkov k zadevi. Iz njih napravi konzorcij lahko še veliko čednih portretov.

3. Preiskovalec gradiva naj bodoče »odločke« zaokroži s sestavkom o predmetu: Ali bi bile tožbe in pritožbe potrebne, če petorica zaupnikov ne bi bila razrešena in zaradi tega tudi ne bi mogla biti odpušena iz službe? — Pravičen odgovor, ki ga bo dal ta sestavek, bo namreč posebno razveseljiv: DZ bi lahko uporabila sploh vse »težke tisočake« za brezposelne delavce na Jesenicah, ne samo »marsikakega«.

Več delavcev.

Oblastna konferenca Zveze privatnih nameščencev Jugoslavije v Celju

Minulo nedeljo se je vršila v Celju konferenca Oblastne pozveze ZPNJ za Slovenijo v Mariboru. Konferenca so se udeležili delegati vseh včlanjenih podružnic, le ljutomerska podružnica ni bila zastopana, ker v Ljutomeru in Murski Soboti še vedno nimajo nameščenci v trgovski stroki nedeljskega počitka, zato delegat ni mogel na to konferenco.

Po otvoritvi konference po predsedniku tov. Petejanu sta navzoče delegate pozdravila v imenu centrale tov. Legrad iz Zagreba, v ime Strokovne komisije pa njen predsednik tov. Mlinar iz Ljubljane. Sledilo je obširno poročilo predsednika tov. Petejana in tajnika tov. Vidoviča, iz katerega je bilo posneti, da je oblastna podzveza v Sloveniji vključ v raznim ovirah vršila svojo težko nalogo in se s pomočjo podružnic borila za zboljšanje položaja privatnih uradnikov in trgovskih nameščencev, zlasti pa za ohranitev že pridobljenih pravic. Privatni nameščenci so po svoji organizaciji zavzeli stališče k vsem vprašanjem, ki se nanašajo na njih gmotni in socialni položaj. Pravitako je organizacija nastopila tudi ob priliki volitev v Pokojninski zavod in postavila skupno z Botičem in še nekaterimi svobodnimi strokovnimi organizacijami kandidatsko listo, do volitev pa ni prišlo, ker so združeni nasprotniki dosegli, da je bila ta kandidatska lista razveljavljena, o čemur pa bo odločilo upravno sodišče, oziroma državni

KOČEVJE

Rudarji še vedno čakajo in čakajo. Beda je stopila do vrhunca. Zadnji teden v mesecu se sploh ne bo delalo.

Protituberkulozni dispanzer. V soboto je bil v navzočnosti g. bana odprt protituberkulozni dispanzer v Kočevju. Pozdravljamo ustanovitev te institucije, pri kateri je sodelovalo tudi delavstvo. Vsi, ki čutijo kal bolezni v sebi, naj se javijo v prostorih dispanzerja, kjer jih bo preiskal dr. Hočevar Tone. Bolniška sestra se bo zanimala tudi za bolnike doma in jih bo posekala.

Smrt dveh zavednih delavcev. Nenadoma je na delu zadela kap delavca s. Ivana Rusa iz Dolge vasi. Imenovani je bil zaveden član razrednega strokovnega gibanja. Pogreba so se udeležili številni delavci. Kmalu za njim je umrl stari s. Jakopin iz Podgorske ulice, ki je dolgo bolehal na zavratni jetiki. Preostali naše sožalje.

Tožbe. V zvezi s propadom mestnega gospodarstva teče več zanimivih in dragih tožb, ki se že dolgo vlečejo.

Poplave. Zadnje poplave so povzročile na Kočevskem občutno škodo, ki bo prizadela zlasti kočarje in mnogo delavcev.

SV. LOVRENC NA POHORJU

Obratovanje v podjetju H. Kifer, tovarna kos in sprov, je prekinjeno za nekaj časa radi popravil, katere se morajo izvršiti vsako leto. Delavstvo ni na brezplačnem dopustu, ker imajo pri teh delih še vsi delavci zaposlitev razen par vajencev, ki so za ta dela še preslabi. Kadar pa bodo ta dela izvršena, dobi vse delavstvo en teden plačanega dopusta in le v slučaju, ako bi se radi kakšne nepredvidene ovire ne moglo takoj po tem dopustu pričeti z obratovanjem, bo delo kratek čas počivalo. To v pojasnilo, ker so se prvotno razširile drugačne vesti.

SV. PAVEL PRI PREBOLDU

Kdo bo kriv železniške nesreče pri Medlogu? Kakor znano je 42 letni delavec F. Kuder, ki ga je povozil vlak, ko sta se peljala s posestnikom Golavškom čez železniški prelaz v Medlogu, umrl na posledicah dobljenih poškodb. Zapustil je ženo in enega nepreskrbljenega otroka. Javnost se sedaj zanima kako se bo rešilo vprašanje krivde. Ko je pred leti zavozil savinjski vlak ravno na tistem mestu v avtobus mestne občine celjske, so svoji umrlih naperili odškodninske tožbe proti celjski mestni občini in železniškemu erariju. Kolikor je znano, dobivajo sedaj svoji ponesrečenih oz. otroci neke rente. Tako bo najbrž tudi v tem slučaju. Očividci trdijo, da je do nesreče prišlo na ta način, da je za Golavškovim vozom pripotal mototokel in trobil, tako da Golavšek ni slišal vlaka, razen tega pa mu je naproti pripeljal avto, čigar luči so jemale Golavšku vid, da je nehoti nategnil vajeti in za hip zmanjšal brzino vožnje, kar je bilo usodno zanj in za Kudra. Tako torej menda ne pride v poštev vprašanje nepazljivosti voznika.

Toča je hudo klesnila v okolici št. Pavla v smeri proti državni cesti. Hmeljski nasadi so docela okleščeni, sadje na drevsih vse ranjeno, žito zbito v tla in tako tudi trava. Celo brajke, ki rastejo tik ob zidovju hiš izgledajo, kot da bi jim bil kdo nalašč posmukal listje. Bezgovim grmom je gladko odsekalo vse vršičke, kot bi jih bil kdo porezal. Cela pokrajina nudi v resnici žalostno sliko razdejavanja in uničenja.

TEZNO PRI MARIBORU

»Vzajemnost« priredi v nedeljo, dne 9. julija na vrtu gostilne Felč svoj običajno vrtno veselico s pestrim sporedom. Prosimo vsa bratska in sorodna društva, da na ta dan ne prireajo svojih prireditev in jih obenem vabimo, da nas pridejo obiskat. Odbor.

Socialnopolitično delo mestnih občin

Zveza jugoslovanskih mest ima vsako leto redna, časih pa tudi izredna zborovanja in konference. Struktura mestnih občin je drugačna, kakor ona kmetijskih občin, ker so v mestih nakupičeni večinoma sloji, ki žive od dela kot delavci, nameščenci ali uradniki. Ti so glavni kontingent vseh večjih krajev in industrijskih centrov.

Na kmetih imamo vsaj v Sloveniji razmeroma malo delavstva v industrijskem ali obrtniškem smislu. Le nekaj služinčadi in bajtarjev imamo in pa prirastek naraščaja kmetov, bajtarjev in še peščico drugega. V Sloveniji prav velikih kmetij ni. Ali prirastek sili v mesta in industrijo zaradi slabih socialnih ali rodbinskih razmer v tako velikem številu, da primanjkuje delovnih sil na kmetih. O tem se pritožuje zlasti naše katoliško časopisje, nihče pa ne stori potrebnih ukrepov, da bi se položaj kmetijskega delavstva izboljšal in uredil. V mestih zaradi tega narašča nezaposlenost.

Mislimo, da je to važen problem občinske socialne politike, ker bi omogočal naravno rešitev socialnega vprašanja za znaten del prirastka po mestnih občinah.

Iz poročil o kongresu zveze mestnih občin ne moremo posneti, da bi se bilo govorilo o tem problemu. Problem je pa vsekakor socialnopolitični in gospodarski ter je prav v tesni zvezi z upravo mestnih občin.

SLOVENSKA BISTRICA

Socialna zaščita delavstva. V nedeljo, dne 2. julija t. l. s pričetkom ob 9. uri dopoldne se bo vršilo v hotelu »Beograd« važno predavanje o socialni zaščiti, pomenu strokovnih in kulturnih organizacij za delavstvo itd. Predavala bosta ss. dr. Reisman in Eržen Viktor iz Maribora. Vabimo vse delavce in delavke, da se v lastnem interesu tega predavanja v čim večjem številu udeležijo.

PREVALJE

Delavsko zborovanje sklicuje podružnica SDSZJ za v nedeljo, dne 2. julija ob pol 9. uri dopoldne v Rozmanovi dvorani na Prevaljah.

ZREČE

V »Železarni« še avstrijski paragrafi. Čeprav določa obrtni zakon že od leta 1932, naprej, da morajo dobiti delavci, od letos izvemši rudarji, v slučaju bolezni mezdo v celotnem znesku poleg hranarine za en teden, tega tukajšnja »Štajerska železna industrija« ne priznava. Ona si dela za naše delavstvo svoje zakone in uvaja še stare, slabše avstrijske zakone. Bolezensko mezdo plačuje vsled tega tako, kot je bilo svoj čas v Avstriji določeno, da je dobil delavec v bolezni za največ 1 teden le razliko med zaslužkom in prispevkom delodajalca. Železarna, last g. Macha in inž. Bremca, pa je to avstrijsko socialno pravico še v toliko poslabšala, da izplačuje le razliko med hranarino in mezdo, to je še mnogo manj, kot so priznavali avstrijski zakoni.

LIBOJE PRI PETROVČAH

Ali so rudarji pravilno zavarovani? Pri eni izmed zadnjih razprav na razsodišču rudarskega zavarovanja se je dokazalo, da nek rudar, zaposlen pri premočniku keramične industrije d. d. Petrovč in bil pravilno prijavljen pri bratovski skladnici. Ko je lansko leto Zveza rudarjev Jugoslavije zahtevala preko II. skupine rudarske zadruge od rudarske oblasti tozadevno preiskavo na licu mesta, ni ta preiskava nič konkretnega ugotovila. Vsled zgoraj navedenega slučaja pa ponovno zahtevamo preiskavo, ker so rudarji iz strahu pred odpustom zelo boječi in si ne upajo resnice povedati, naj rudarska oblast na licu mesta pri delu in odkopih ugotovi, v katero kategorijo kdo spada in kako je zavarovan.

ZABUKOVCA

Rudarji zopet delajo vse dni v tednu. Več tednov zaporedoma so rudarji v našem premočniku praznovali vsak ponedeljek. Prvotno je bilo razglašeno, da je praznovanje odrejeno v svrhu čiščenja čistilnih naprav. Pozneje se je pa izkazalo, da to ni res, ampak da se je praznovalo radi pomanjkanja naročil. Sedaj so naročila zopet prišla in se bo odslej delalo normalno. Rudarjem, ki niso nič kaj dobro plačani, se pozna vsak izpadek na zaslužku, zato so seveda zadovoljni, da bo neprosto-voljno praznovanje nehalo in upajo, da bodo vsaj do prihodnje pomladi lahko delali vse zmeze. Kljub težkim razmeram, ki jih povzročajo tako praznovanje v delavskih družinah, ko se je treba omejiti pri jedi in rezati otrokom tanjšje kosčke kruha, pa so zavedni rudarji prepričani, da morajo poleg telesne hrane imeti tudi duševno. Ako je kruh potreben žolodcu, je delavski časopis, »Delavska Politika«, potrebna delavčevim možganom in to zlasti takrat, ko nastopajo hudi časi. Naš list nam je to, kar je kompas mornarju na razburkanem morju. V delavskih družinah mora biti oboje vrste hrana: za telo in za možgane. Razen tega pa jih mora zlasti v takih trenutkih družiti močna organizacijska vez.

Čeleti se odpočijte V LAHKIH ČEVLJIH

12

45301-2204

Za lepa dneve najcenejši in najudobnejši otroški čevljički z gumijastim podplatom. Otroški Din 12.— in 15.—, ženski Din 19.—, moški Din 25.—

59

19

40991-7063

Otroške sandale iz močnega platna s prožnim podplatom in zaponko.

59

35

5981-44864

Fina otroška upogibljiva sandala z okrasom in zaponko. Pridnim otrokom za poletje.

79

59

34995-5187

Lahki čevljički izdelani iz finega rdečega dihtina z nizko peto.

45615-1166

Lahki kopalni ženski čevljički iz platna z prožnim gumijastim podplatom.

19

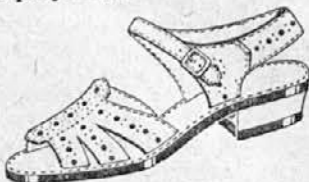
59

38697-2278

Elegantne moške sandale iz močnega angleškega platna z prožnimi podplati. Nogi nudijo udobnost in dovolj zraka.

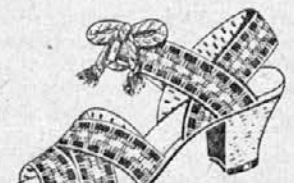
59

3985-15176

Okusno izrezani čevljički iz finega belega usnja z usnjenimi podplati in nisko peto. Idealni za tople poletne dneve.

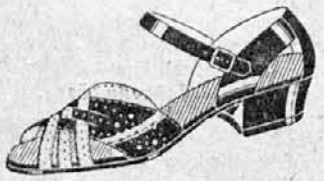
79

6695-0010

Noge si boste najboljšje odpočili v teh lahkih čevljih iz finega angleškega platna v kombinaciji bele in rdeče barve.

129

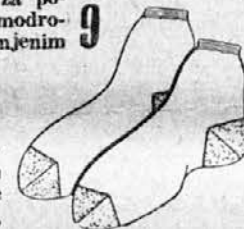
3985-95154

Dovršeno lepi čevljički za poletje iz finega usnja v modro-beli kombinaciji, z usnjenim podplatom in peto.

9

JADRAN

Praktične in močne nogavice gospodom za poletje. Ne rabijo podvez, ker imajo zgoraj vpleteno gumo, ki jih drži.

HAVAJKA

Ženske nogavice iz finega »Mako« bombaža, v raznih okusnih barvah

Kotiček sodružic

Rjave lise, ki so nastale pri likanju s prevročim likalnikom, odstranimo ali svaj omilimo tako, da jih namočimo z močno boraksovo raztopino, potem pa dotična mesta še enkrat polikamo.

Rokavice operesh najlepše, če jih oblečesh in nato na roki pereš.

Bel marmor očistimo z zmesjo magnezije in bencina. Namesto bencina lahko vzamemo tudi špirit.

Plesnoba na stenah kleti moramo odstraniti, ker se nam v taki kleti nobeno živilo ne drži. Plesni odstranimo tako, da izpraznimo klet, vse špranje v vratih in oknih pa dobro zadelamo, da ne pride svež zrak v klet. Nato polijemo skledo soli s steklenico žveplene kisline in hitro zapustimo klet. Klorovi plini, ki se razvijajo, umorijo vsako živalsko in rastlinsko življenje. Klet pustimo zaprto 24 ur, nato pa postgrado plesnobo s sten.

Lesenih čebrov in škaflov ne postavljaj nikoli neposredno na tla pralnice ali kleti, ampak jim podloži dve opeki, da se ti dno posode ne začne kvartiti.

Glinasta posoda je za kuhanje mnogo boljše kakor emailirana. Jed, ki jo kuhamo v glinasti posodi, ne zgubi nikoli svojega dobrega okusa. Zlasti za kuhanje sadija, kompotov, sočivja in kislega zelja je glinasta posoda neprekosljiva. Ima pa to slabo stran, da rada počrni. Temu pa odpomore posebno kovinasto dno, ki se dobi za kupiti.

Česnjeva pogača.

Mešaj 10 dkg surovega masla, 10 dkg sladkorja in 3 rumenjake tako dolgo, da se speni, nato dodaj 40 dkg ostre moke in ščepec soli. S potrebnim mlekom ali moko vtepi vse skupaj v testo, ki mora biti še bolj gosto kakor testo za prazhenec (šmaren). Testo dobro vtepi, da je gladko, nato pa vmešaj pol zavitka

pecivnega praška. (Pecivni prašek se sme primešati vedno šele tik preden damo pecivo v peč.) Končno primešaj narahlo še 3 beljake, ki si jih vtepla s 5 dkg sladkorja v trd sneg. Testo vlij na namazan pekač, povrhu pa naloži prav na gosto drugo poleg druge lepe črne česnje, ki si jim prej odstranila koščice. (Česnje vzamemo 1—2 litra.) Nato damo pogačo v pečico, ki mora biti dobro razgreta, da lahko pecivni prašek pogačo lepo vzdigne. Pečemo približno uro.

LJUDSKA SAMOPOMOČ

v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obstoja nad **37 milijonov** din na pogrebniinah in doti.

Zavaruje za pogrebniino zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000.— in

za doto mladostne od 1. do 16. do največ din 25.000.— plačljiva ob dovršenem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA

24 rudarjev je izgubilo življenje pri neki rudniški nesreči v Južni Afriki.

Zadnje vesti

Veliki boji so se odigrali na mongolsko-mandžurski meji. Boja se je udeležilo 300 ruskih letal. Napad japonsko-mandžurskih čet je bil z velikimi zgubami za nje zavržen na mandžurskih tleh.

Angleška vlada je naročila svojemu odposlancu v Moskvi, da sprejme vse pogoje Sovjetske Rusije, ako so količkej združljivi z angleškim stališčem. Angleški parlament bo jutri sklepal o obrambni pogodbi s Sovjetsko Rusijo.

Banovinski svet v Ljubljani se je sestel in razpravlja o viničarski redbi.

Številke o zaposlitvi in zaslužku

Stanje zavarovancev OUZD

V aprilu 1939 je bilo pri OUZD v Ljubljani 98.775 zavarovancev. Konjunktorni prirastek je znašal 2628 zavarovancev. Napredovale so gradnje železnice, cest in vodnih naprav (več 1122), tekstilna industrija (več 910), predelovanje lesa in rezbarstvo (več 717), gradnje nad zemljo (več 643) itd.

V maju 1939 je bilo pri OUZD v Ljubljani 103.760 zavarovancev; od teh moških 66.833, ženskih 36.927.

Bolnikov je bilo 2668, od teh moških 1520, ženskih 1148.

Povprečna dnevna mezda je znašala din 25.86, to je din 1.15 več kakor lani v istem mesecu.

Celokupna dnevna mezda je znašala din 2.682.834.50, za din 201.901.20 več kakor lani v istem mesecu.

Zdravstveno stanje zavarovancev je bilo letos v maju ugodnejše kakor lani, ker je bilo 158 bolnikov manj.